

8210-131
D.F.

Alexandru Donici
GRIERUL ȘI FURNICA
Fabule

Sectia cfr.

289.949

CARTIER

Prima Mea Bibliotecă

ÎNFIINȚARE FABULII

*În palat la împărat,
Adevărul, gol din fire,
Fără veste au intrat.
La a lui așa privire
Împăratul au strigat:
- "Cine ești? Cum îndrăznești,
Gol, aici, să te ivești?"
- "Adevărul sînt." - "Ce vrei?"
- "Vreu se-ți spun a me părere:
Tu nicicum nu ai durere
Pentru pămîntenii tăi;
Cei mai mari te măgulesc
Și norodul jăfuiesc;
Legile îți sînt calcate..."
- "Ieși afară! Ieși afară!
Golule nerușinate!
Dațe-l iute gios pe scară!"
Iată cum fu priimit
Adevărul dezgolit;
El, oftînd, se depărtară.
Dar a lui dorință bună
Un alt chip i-au arătat.
Adevărul mai pe urmă
Iar au mers la împărat,
Însă nu gol, ce-n veșminte
Împrumutate la minte
Și, cu aer de respect,
Au vorbit frumos, încet.*

*Împăratul, în mierare,
I-au dat toată ascultare;
L-au pătruns, l-au înțăles,
Și îndată au ales
Alți miniștri, altă curte,
Au făcut prefaceri multe,
Trebile au îndreptat
Ș-au fost binecuvîntat.*

VULTURUL ȘI ALBINA

*O, cât sînt de fericiți
Cei de soarta lor slăviți!
Căci ei și spre fapta mare
Au a slavei îndemnare.
Dar și cei ce ostenesc
Întru binele obștesc,
Neprivind la răsplătire,
Sînt prea vrednici de cinstire.*

*Vulturul pe o albină
Au zărit-o în grădină,
La revărsatul de zori,
Bizîind pe lîngă flori.
Și i-au zis: - "O, ticăloasă,
Albină nesățioasă!
Tu petreci a ta viață
Tot pe flori și pe verdeață,
Migăind¹ neconținut
Nu știu pentru ce sfîrșit.
Dar nici însuși tu nu știi
Care-i munca ta ce bună,
Cînd ca tine mii de mii
Miere la un stup adună.
Iar apoi, ce fericire
Moștenesc eu de la fire!
Cum aripile-mi întind*

¹ a migăi, a migăli - a lucra migălos (muncet, dar cu mare atenție).

Și mă desfățez zburînd
Cătră ceriuri, cătră soare:
De a me putere mare,
Păserile lumii toate
Fug, s-ascund înspăimîntate.”
- “Fii tu în veci preaslăvit,
Albina lui au rostit.
Joe se te norocească
Și anii se-ți înmulțască.
Iar eu fiind rînduită,
Obștiei se ostenesc,
Mă cunosc prea fericită,
Cînd fagurii îi privesc,
Lucrați de mii de albine;
Și știu că și de la mine
Un pic de miere macar
S-au adus într-un bun dar.”

GRIERUL ȘI FURNICA

*Grierul în desfătare,
Trecînd vara cu cîntare,
Deodată se trezăște
Că afară viscolește,
Iar el de mîncat nu are.
La vecina sa furnică
Alergînd, cu lacrimi pică,
Și să roagă să-i ajute,
Cu hrană să-l împrumute,
Ca de foame să nu moară,
Numai pînă la primăvară.
Furnica l-au ascultat,
Dar așa l-au întrebat:
- "Vara, cînd eu adunam,
Tu ce făceai?" - "Eu cîntam
În petrecere cu toți."
- "Ai cîntat? Îmi pare bine.
Acum joacă, dacă poți,
Iar la vară fă ca mine."*

LUPUL ȘI CUCUL

- "Rămii sănătos, vecinel
Au zis lupu cătră cuc.
Aceste țări de rău pline
Le părăsăsc și mă duc.
Nu mai pot trăi aice,
De om, cîne, prigonit.
În Arcadia, ferice!
Este codru de trăit,
Unde aurita vreme
Împărățește deplin,
Unde lupu nu se teme
De năpăstile ce-i vin.
Acolo nu sînt războaie,
Toți în pace viețuiesc:
Omul este blînd ca oaie,
Iar cîinii nici hămăiesc."
- "Cale bună, măi vecinel
Dar te rog să-mi spui curat:
Năravul nu-ți iei cu tine?
Și colții ai lepădat?"
- "Să-i lepăd? Da" cum se poate?"
- "Apoi ține minte, frate,
Că la viitoarea iarnă,
Ai să rămii fără blană."
Și așa s-au întîmplat,
Precum cucu i-au cîntat.

Între oameni iar sînt unii
Cu colți de lup înzăstrați:
Ori în care parte-a lumii,
Ei vor fi tot nempăcați.

GINȘTILE

*Cu o prăjină mare,
Țaranu gînște de vînzare
Mîna la tîrg.*

Și drept să zic:

*În cîrdul gînștelor, spre buna îndemnare,
Grăbind la zi de tîrg, bătea ades cam tare.
(Dar unde de cîștig sau pagubă s-atinge,
Nu numai gînștele, și omenirea plînge.)
Eu nu vinovățesc țaranu nicidecum;
Iar gînștele altfel aceasta judeca
Și, întîlnindu-se c-un trecător pe drum,
Așa striga:*

- "Al Ce nacaz, ce osîndire!

Asupra gînștelor ce crudă prigonire!

Privește, un țaran cum bate joc cu noi;

De astă-noapte el ne mîină denapoi.

Lui, nătărăului, nu-i trece nici prin minte,

Că are datorie a ne arăta cinste;

Căci noi ne tragem drept din neamul cel slăvit,

Ce Capitolia din Rom" au izbăvit!

Romanii, mulțamiți, au pus și sărbătoare,

Pentru așa a lor prea vrednică urmare."

- "Și voi tot cu aceasta vreți

A lumii slavă să aveți?"

Au zis acel drumeț.

- "Strămoșii noștri..." - "Știu,

Dar eu la vorba me să viu:

Ce faptă vrednică voi ați făcut în lume?"

- "Nimica, însă noi..."
- "Că numai de fripture voi
Sînteți și bune.
Lăsați dar pe strămoși în pace:
Cu fapta e cinstit acel care o face."

Această fabulă a lămuri se poate,
Dar gînștele să nu se-ntarte.

VULPEA ȘI BURSUCUL

- "Da' dincotro și unde
Alergi tu așa iute?"

Bursucu întâlnind pe vulpe-au întrebat.

- "Oh, dragă cumătre, am dat piste păcat,
Sint, iată, surgunită!

Tu știi că eu am fost în slujbă rinduită
La o găinărie.

Cu trebile ce-avem, odihna-mi am lăsat,
Și sănătate-mi am stricat;

Dar tot eu am căzut în groaznică urgie,
Pe niște pîri nedovedite,
Precum că luam mite.

Tu singur martor ești, în adevăr să spui:
De m-ai văzut cumva, macar cu vreun pui?"

- "Nu, dragă cumătră; dar cînd ne întîlnem,
Eu cam ades vedem:

Că tu pe botișor
Avei și pușișor."

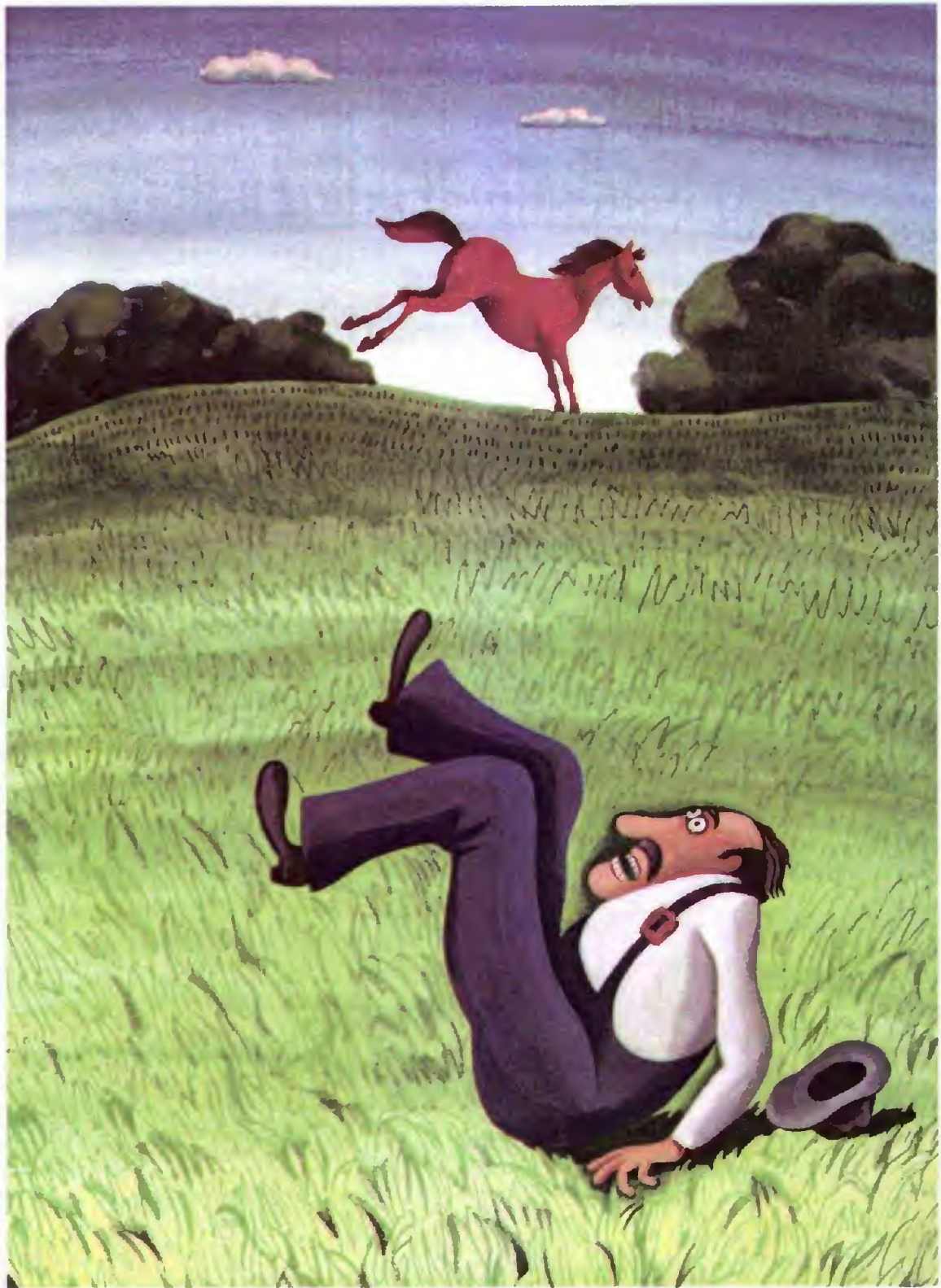
Se-ntîmplă și la noi de vezi,
Cum altu, avînd loc, așa se tînguiește,
Încît îți vine mai se-l crezi,
Că abia din leafă să hrănește.
Dar astăzi butcă, mine cai,

De unde oare-i vin? Și cînd ar vre să stei,
Să-i faci curată socoteală
Pentru venit și cheltuială,
N-ai zice ca bursucu: că are "pufușor
Pe botișor?"

CALUL ȘI CĂLĂREȚUL

Un vrednic călăreț
Avea un cal pre blînd și bine învățat;
Iar singur el simeț
Și despre cal incredințat,
Au vrut să facă o cercare:
Ca fără frîu, călare
Să iasă la primblare.
Deodată calul au pornit
La pas, încetișor;
Dar cînd au înțales că n-are frîu strunit,
Au prins a mai juca, a merge mai ușor.
Apoi, luîndu-și vînt,
Sărea, zvîrlea fugînd,
Încît pe călăreț l-au trîntit el jos,
Iar singur au plecat la fugă mai vîrtos
Pe văi, pe dealuri, pin ponoare
Și, dînd de-o ripă mare,
S-au zdrumicat de tot.
Stăpînul au aflat în urmă calu mort.
Ș-au zis: - "Sărmane cal, pre cruda ta pieire
Eu însuși ți-am gătit.
Tu subț povățuire
A frîului strunit,
Erai prea blînd și bun și nici nu mă trînteai,
Nici capu nu-ți rupeai."
Și slobozenia cît e de desfătă,
Dar cînd la un norod nu are
A sa măsură înțeleaptă,
Se face primejduitoare.

LEUL ȘI IEPURILE

Un leu c-un iepure prieteni s-au făcut.

Eu văd că vă mirați

Și nici e de crezut;

Dar când îți sta să căutați

La adunările lumești,

Apoi mai grele lucruri îți crede nefirești.

Așa, odată au pornit

Ei împreună la primblare,

Și iepurile au stîrnit

Această întrebare:

- "Prietene iubit!

Mă mir eu și te rog se-mi spui

Pricina, pentru ce cucoșu nimicit,

Pe care poți pe loc c-o sfîrlă mort să-l pui,

Te sparie așa cumplit,

Încît tu fugi de glasul lui?"

- "Aceasta nu-i de vro mirare,

Lui leul au răspuns.

Și noi cei mari sîntem cu slăbăciuni născuți.

Precum un elefant, cît este el de mare,

De șoareci iar se teme tare."

- "Apoi pentru aceasta dar,

Nu în zadar,

Răspunsă iepurul. Și eu ca voi cei mari,

Mă tem de cîni copoi, și varvarii ogari."

Și noi adeseori pe patimi ne silim

Cu ale celor mari să le sămăluim,

Dar nu pre nimerim.

DOUĂ POLOBOACE

*Un poloboc cu vin
Mergea în car pe drum, încet și foarte lin;
Iar altu cu deșărt, las" că vinea mai tare,
Dar și hodorogea,
Făcînd un vuiet mare,
Încît cei trecători în laturi toți fugea;
Atunci cînd el folos nimica n-aducea.*

*Asemine în lume,
Acel ce tuturor se laudă și spune
În trebi puțin sporește.
Iar cel ce tace,
Și treabă face:
Acela purure mai sigur isprăvește.*

RACUL, BROASCA ȘI ȘTIUCA

*Racu, broasca și o știucă
Într-o zi s-au apucat,
De pe mal în iaz s-aducă
Un sac cu grîu încărcat,
Și la el toți se înhamă:
Trag, întind, dar ieu de samă
Că sacu stă neclentit,
Căci să trăgea neunit.
Racul înapoi se da,
Broasca tot în sus sălta,
Știuca foarte se izbea
Și nimic nu isprăvea.
Nu știu cine-i vinovat;
Însă, pe cît am aflat,
Sacul în iaz nu s-au tras,
Ce tot pe loc au rămas.*

*Așa-i și la omenire,
Cînd în obștii nu-i unire:
Nici o treabă nu se face
Cu izbîndă și cu pace.*

LEUL LA VÎNAT

*Leu, lupu, vulpea și cînele odat',
Ca niște buni vecini, s-au fost alcătuit,
Cu toții întrunit,
Se umble la vînat:
Și ce vor căpăta se-mpartă măsurat.
Se-ntîmplă dar, că vulpea-ntăi
Un cerb frumos au prins,
Și adunînd pe toți ai săi,
Spre jertvă l-au întins.
- "Acuma e treaba me, băieți,
Le zisă leu lor.
Voi trebui numai să vedeți
Cum eu împart ușor."
Și dispicînd îndat' pe cerb în patru părți,
Au zis: - "Aceste sînt frățeștile bucăți.
Și iată: ce întăi e parte me de frate;
Al doile, pe drept ca unui leu se cade;
Ș-ace al triile, tot mie se cuvine,
Precum voi știți prea bine.
Iar de al patrele, oricare s-ar atinge,
Pe loc îl voi învinge."*

ANTEREU LUI ARVINTE

*Arvinte coatele au ros la antereu,
Dar n-au stat mult se socotească;
Ci singur el, mereu
Se pusă se-l cîrpească.*

Iar pentru petici de cîrpit.

*Din mînici au tăiet ca o a patra parte
Și antereu l-au gătit
Cu mînicile pre scurtate,
Încît oricarele vedea,
De dîns rîdea.*

*Văzînd aceasta el, au zis în gîndul său:
"Lăsați, că doar nu sînt așa de nătărău;
Vrun lucru mare nu-i*

*Se-mi tai eu poalele de pe la antereu
Și mînicile să le pui
Mai lungi decît era."
Au zis și au făcut.
Dar lume se miera,*

*Că antereu lui era acum pre scurt,
Și nu asămăna nici cu un bun mintean.
Se-ntîmplă și boieri de neam,
Care-ncurcînd averea lor,
Tot cu aceeași minte,
Se o îndrepte vrور
Și fac ca și Arvinte.*

VULPEA ÎN LIVADĂ

*O vulpe au intrat odată
Flămîndă în livadă.
Și poamele văzînd, frumoase, coapte bine,
S-au bucurat pre mult în sine,
Dar bucuria ei au fost în mîni străine:
Că prunele pe crengi cam susușor era
Și nu se scutura.
Umblînd ea în zadar mai bine de un ceas,
Au zis aceste, cătră prune:
- "Cum v-am găsit, așa vă las;
Măcar că la privit vă arătați pre bine,
Dar verzi, în loc se folosiți,
Voi dinții strepeziți."

Un adevăr de mult văzut
Că neavînd prilej ca se ne folosim
De-un lucru ce ne e plăcut,
Apoi neapărat cusururi îi găsim.*

ELEFANTUL ÎN DOMNIE

*Cine-i tare și mare,
Dar minte nu pre are,
Nu-i bine, cât de bun la inimă să fie.*

*Pe elefant l-au pus în codri la domnie,
Și de pe neam ei toți,
De la străbunii săi până la strănepoți,
Au indestulă minte;
Dar este rar acel pre fericit părinte,
Să-i iasă buni copiii toți.*

*Și elefantu meu, oricum era de mare,
A înțelegerii n-ave îndămănare:*

Iar blînd și plin de bunătate

Era, cât nu se poate.

*Și iată că la domn, au dat bietile oi
O jalobă, zicînd că "lupii răi pe noi
De tot ne jecuijes."*

- "Talharii, varvarii, da cum de îndrăznesc!"

Au zis duiosul domn. Iar lupii se-ndrepta

Și-așa urla:

- "Măria ta!

De noi nu te-ndura,

Căci singur ne-ai fost dat poroncă astă-iarnă

S-avem cu toții blană.

Iar oile pîresc, c-așa sînt învățate:

Noi n-am luat mai mult, decît pielce de frate."

- "Atîta! domnu le răspunde.

Se știți că strîmbătăți la mine nu-ți ascunde

Vă hotăresc de-acum de oaie o pielcică,

Și nici un păr mai mult, nimică."

MAGARIUL ȘI PRIVIGHITOAREA

Magariul au văzut pe o privighitoare.
- "Prieteno - i-au zis - mă rog să mă ascuți:
Eu tot am auzit o vorbă de la mulți,
Că tu întru cîntări ești meșteriță mare,
Și iată, acum vreau
De iscusința ta se judec singur eu."
Iar buna păsăruică, pornită spre cîntare,
Cînd liniștit, abia
În sine ceripea,
Cînd tare șuiera,
Cînd glasul-i tremura,
Apoi, prin dulcea ei strigare,
Întru a dragostei cei gingașe plecare
Pe amorașul său chema,
Și rediu¹ desfătat, cîntare-i răsuna;
Iar lume ascultînd
Tăcea și se mira.
Magariul însă de pămînt
S-au răzămat cu frunte,
Și au răcnit așa: - "Tu versuri ai plăcute,
Dar cînd ai asculta
Cucoșu de la noi, mai bine ai cînta."
Aceste auzind în suflet s-au jîgnit
Ace privighitoare
Și de atunci au contenit
Pentru magari a sa cîntare.
Dumnezeu să ne ferească
De judecata măgărească.

1 rediu, rădiu - pădurice, crîng.

LUPUL ȘI MOTANUL

*Un lup odată au intrat,
De frică, nu de voie bună,
Scăpînd viața, la un sat.
El să gonea din urmă
De cătră vînători cu pușce înarmați
Și ciini întăritați;
Iar un așa alai să nu dea Dumnezeu
Nici la vrăjmașul meu.
În deznădăjduire,
Sarmanul lup căta oriunde mîntuire
Și, întîlnind pe un motan,
Prieten de mai an,
Îi zice: - "Frățioare!
Tu nu știi undeva aici a me scăpare?"
- "Ba știu - răspunsă el - aleargă la Trifan,
Că este foarte blînd și milostiv țaran."
- Oh! nu pot, cătră dîns' sînt tare vinovat,
Căci astă-iarnă lui vițica i-am mîncat."
- "Apoi dă fuga la Arvinti,
El este un țaran și vrednic și cuminti."
- "Cu dînsul iarăși sînt smintit,
Pentru c-adesăori lui oi am spîrcuit¹."
- "Așadar ce să faci? La vornicul bătrîn
Aleargă, că e bun și priimitor român."
- "Nici la acesta n-am obraz,
Lui an cu niște miei i-am fost făcut nacaz."
- "Apoi dar, cumătre, nu-i bine.*

¹ a spireui - a sfîșia.

*Și ce nădejde ai aice pentru tine,
Cînd tu cu toții ești stricat
Și numai singur vinovat:
Culege dar ce-ai sămănat!"*

URSUL LA PRISECI

*La o alegire, făcută după legi
Ce dobitoacele povăţuiesc din veci,
Pe urs l-au fost ales nazir peste priseci,
Deşi s-ar fi putut un alt, oricare fie,
Să prindă o aşa cam gre dregătorie.
 Căci ursul dacă dă de miere,
 Apoi se-ncurcă-n socotele.
 Dar pasă tu de cere
 La fiare rînduielel...
Oricine au dorit se între-n aşa post,
Nevrednic, defăimat de cătră toţi au fost
 Şi parcă înadins
Asupra ursului majorita s-au strîns.
 Toţi l-au heretisit¹,
 Iar el au mulţămit,
Ba încă la cei mari şi labele au lins.
Dar răul în priseci curînd s-au dezvălit;
Căci ursul, cum au mers la tact², s-au apucat
 De curăţit, de rătezat
Şi, drept, oricare stup în labă-i au intrat
 L-au scos de tot curat,
Iar miere la bîrlog mergea necontenit.
 Păr' ce la svat s-au dat de ştire
 Şi s-au orînduit
La faţa locului pe forme desloşire.
Au mers, au cercetat, au scris, au lămurit,
 Dar miere n-au înapoit;*

¹ a heretisi - a felicita.

² tact, taht - în trecut, reşedinţa unei autorităţi.

Iar ursul de pe loc
S-a și triimes surgun pe iarnă la bîrlog.
El în singurătate
Își sugi labele mult pline de păcate.
Și, ca un călători pe mare,
Așteaptă vîntul cel de cale.

Nici nu mai zic nimică:
De urși mi-i tare frică.

ȘOARECUL ȘI GUZGANUL

- "Vecinil! Ai auzit o veste de priință?
Zicea cătră guzgan un șoarec la ambari -
Că leul au luat în unghie pe mîță
Și noi de-acum vom fi aice mari și tari."
- "Ei, nu te bucura, prietine, degeaba -
Guzganul au răspuns cu-n aer ispitit -
Căci de va rămînea la ei pe unghii treaba,
Apoi sărmanul leu nu scapă nezătrit¹;
Ca mîța fiară nu-i mai groaznică subt soare."

Fricoșilor le par puternici numai cei
De care se tem ei.
Precum la noi au zis o treaptă oarecare:
Doar pui, armașul mare.

1 nezătrit = neomorit, viu.

LUPUL NAZÎR¹

*Oricît de bune rînduiele,
Cum vor intra pe mîni de oameni necinstiți
Și numai de a lor folos povățuiți,
Se fac îndată răle.*

*Spre pildă trebuie să știți
Că lupu s-au cerut la leu nazîr pe oi.
Se vede că la ei, precum și pe la noi,
Tot trebui mijlociri,
Căci el întăi au pus pe vulpe meșteriță,
Rege cătră leiță.*

*Dar, pentru că de lupi sînt răle auziri.
Preluminatu leu ferind nemulțămiri.*

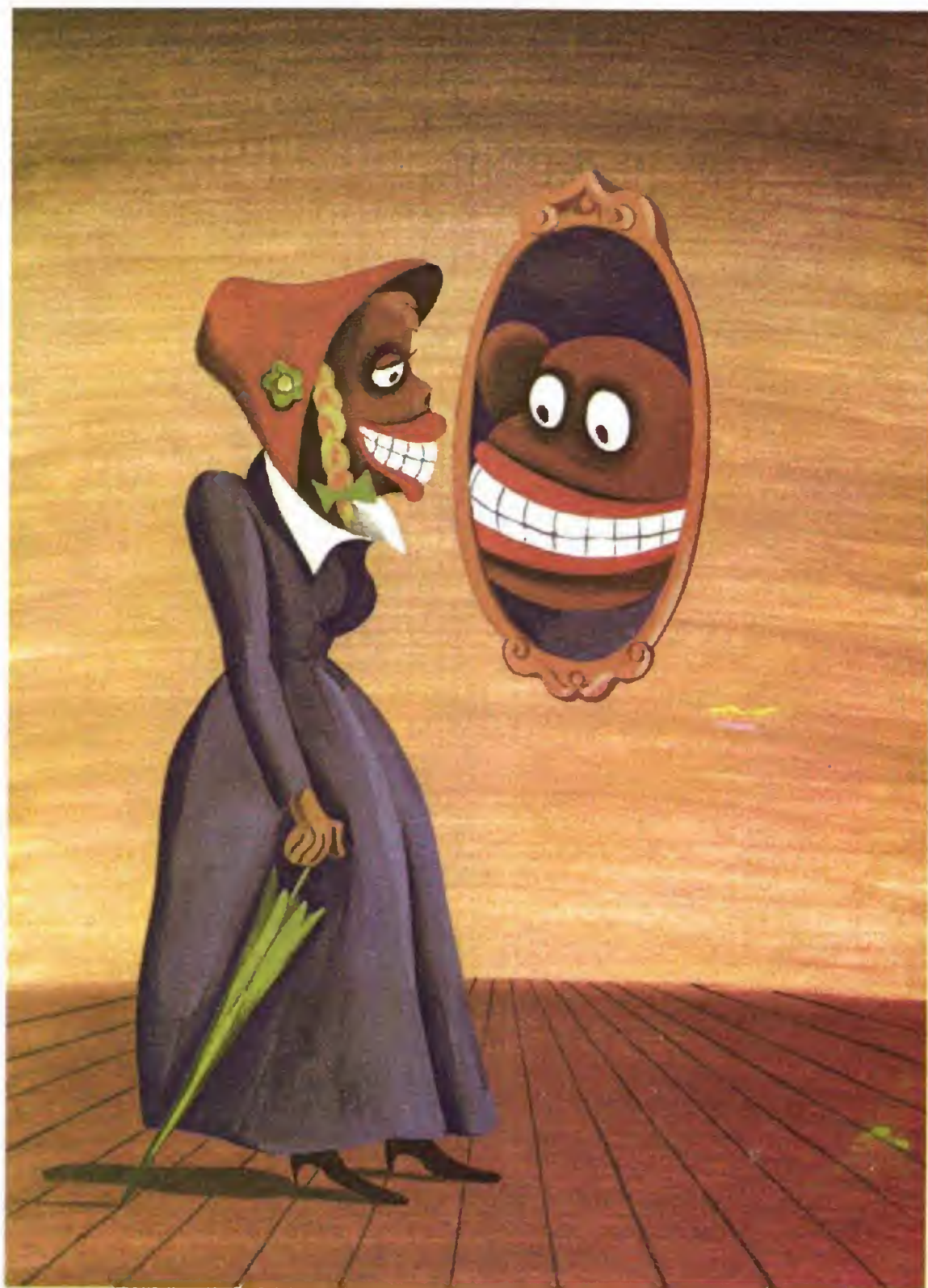
*A poroncît la svat
Să facă tuturor chemare
De o obștească adunare,
La care mic și mare să fie întrebaî:
Ce știu de lup și ce purtări el are.
Așadar, fiarăle pe rînd s-au adunat
Și întru o unire glas bun de lup au dat.
Pe urmă au ieșit poronca ce leiască:
Pe lup, nazîr deplin, la stîne se-l pornească
Dar oile ce-au arătat?
La adunare ele au fost neapărat?
Aceasta-i de mirare,
Că svatul au uitat să facă lor chemare,
Cînd ele mai ales era trebuitoare.*

¹ nazîr - supraveghetor.

MOMIȚA ȘI OGLINDA

În oglindă o momiță
Chipul își văzu odată.
La a sa tovarășiță
Face semne și-i arată,
Zicînd: - "Uită-te, privește
La ace caricatură,
Cum se strîmbă, se slutăște,
Parcă-i puhavă la gură.
Vezi grimasuri ce întoarce...
Eu să fiu așa de slută,
Samă singură mi-aș face
Și m-aș spînzura de ciudă.
Dar cam sînt din soreoare
Vro trii-patru slutișoare
Ca aceasta, și anume
Pot pe număr a le spune."
- "Nu mai cere trebuința -
I-au răspuns tovarășița -
Căci, fără de înșirare,
Adevărul de vei vre,
Noi sîntem cam din nascare
Tot ca una, fata mel"

Să găsiră o momiță
Cu de sine cunoștință;
Iară omul niciodată,

*Precum am văzut în faptă
Pe un jacaș¹ domnișor,
Căruia i se cetea
Fabula de pufușor²,
Iar el pre nurliu rîdea,
Făcînd semne la un alt
Giudecători necurat.*

1 jăcas, jacas - jefuitor.

2 Vezi fabula Vulpea și bursucul. (n.a.).

CALUL ȘI MAGARIUL

*Păstoriul unor oi, pe lângă turma sa
Avea un cal și un magari.
Din întâmplare el găsește o harșă¹,
Cusută tot în fir și în mărgăritari.
Harșaoa, precum știu acei ce merg calare,
Se cade calului spre înfrumusețare.
Păstoriul însă-au socotit
Că calul e destul de fire-mpodobit
Și au găsit cu cale,
Stăpîn fiind pe ale sale,
Se puie pe magari harșeoa delicată.
Dar au eșit în faptă
Că prostul de magari, nesocotind ce poartă
Și nedeprins a fi-mbrăcat,
Cu scumpa lui harșe în bahnă² au intrat;
S-au tăvălit, s-au răcorit
Și chiar ca un magari de glod plin au ieșit.*

*Din fabulă e lămurit,
Cum că păstoriul au greșit:
Iar el o da la întâmplare.
Eu însă socotesc: că calul, deși are
Narav de tăvălit cînd este asudat,
Dar nu se bagă-n glod, și cum s-au rădicat
Îndată de pe el tot colbu-i scuturat.*

1 harșă - pătură ce se aterne sub șă.

2 bahnă - mocirlă, mlăștină.

DOI RACI

*- "Ei, vezi, mă rog, ce nătărău!
Tot înapoi se dă."*

*Așa un rac pe fiiul său
Odată ocără.*

*- "O, bunul meu părinte!
Răspunsă racul fiu -
Cum mergi tu înainte?
Mă iartă că nu știu.*

*Și dar, te rog, mă-nvață;
Dă-mi pildă drept povață,
Și-apoi, eu după tine
Voi merge foarte bine."*

*Îi gre pretenția fără eczempluri bune,
Se fie cineva desăvârșit în lume.*

DOI CÎINI

*Un cîine, de pe neam dulău,
Prielnec, credincios cătră stăpînul său,
Odată au văzut
Pe vechiul cunoscut,
Juju, căţel tarcat,
Ce din ogradă an în curte s-au luat
Şi carele acum la o fereastră-n casă,
Şezînd pe un covor de cele mai frumoasă,
Afară mindru se uita.*

- "Jujucă: ce mai faci mata?"

Întreabă cîinele, din coadă dînd încet.

(Acesta între cîini e semnul de respect.)

*- "Îţi mulţănesc, mon cher! răspunsă lui Juju.
Sînt bine. Dorm, mănînc, alerg, mă hîrjonesc
Şi pe saltele moi cînd vreau mă tăvălesc.*

Dar spune-mi: ce faci tu?"

*- "Eu sînt ca purure. Răbd foame, ploaie, ger,
Păzînd ograda la boier;*

Dorm lîngă poartă, sau cu caii,

Şi de la bucătari ades mănînc batai.

*Ba ieri şi un fecior trii lovituri mi-au tras,
Pentru că n-am lătrat la vreme şi la ceas.*

Dar tu, Juju, cu ce-ntîmplare

Ai căpătat favor asupra-ţi aşa mare?

Ce slujbă la stăpîn în faptă împlineşti?

Fiind atît de mic, în ce te bizuieşti?"

- *"Eu! au răspuns Juju. Mă mier de întrebare!
Eu fac apporte¹ joc ca omul în picioare!"*

*Din oameni iarăși sînt la soartă în favor,
Pentru că-n două lăbi știu a umbla ușor
Și fac apporte
Cînd pot.*

¹ apporte - strigat cu care se îndeamnă un ciine să aducă ceva.

MOMIȚA LA BAL MASCHE¹

*Un filosof ce aflasă
A știinților secret,
De pen lume adunasă
Pentru public cabinet²,
După sistematic plan:
Scoice, pești din occean³,
Fiare, paseri cu verzi pene,
Bolovani și buruiene,
Crocodiluri de la Nil,
Și tablo de Rafail.
În sfîrșit cel învățat
De un gust, de o capriță,
Pentru sine au cumpărat
Mare tînără momiță,
Care-i zic orangutan,
Și-i de țarmul african.
În cărți ziua îngropat
Și-n cerneală împlîntat,
După lucru ostenitor,
Iubea șaga uneori
Și, lăsînd doparte tomul,
Învățatul meu, ca omul,
Să se poată răsufila,
Cu momița să giuca.
Deci voios vrînd să petreacă*

1 corect: masque (fr.) - mascat.

2 cabinet - muzeu.

3 occean - ocean.

*Sara unui carnaval,
 Pus-au straie ca să facă
 Cei momițe pentru bal.
 Ca să-o ducă acolo
 Mascuită-n domino,
 În costum înaurit,
 Contrabandu au mistuit¹.
 A ei ceafă-i învălită
 Cu o freză încrețită,
 Pune-n capul cel flocos
 Un beret cu fionc² tufos,
 Mijlocul în briu încinge
 Și în scarpe³ talpa-i stringe,
 Brînce ascunde în mănuși.
 Nasul roș ca piperuș
 Ș-a ei bot, să nu cunoască,
 Le acopere cu mască.
 Așa merg fără ciocoi⁴
 La teatru amîndoi.
 Filosoful întră-n sală,
 Și momița, cu-ndrăzneală,
 Ce cu grație cochetă
 Ține-n brîncă o lornietă,
 Aici află adunare,
 Mii lumini și vuiet mare,
 Sărituri, cacofonie,
 Haruri date cu chirie
 Fieșcare, ca turbat,
 Întră unde-i îndesat.*

1 Contrabandu au mistuit - a uzat de contrabandă.

2 fione, fiong - fundă de panglici cu ciucuri.

3 scarpe - conduri de femeie.

4 ciocoi - aici cu sensul de slugă boierească.

Unul altuia în pripă
Sub nas și-n ureche țipă.
Multe maște sînt frumoase,
Dar ca lumea-s minciunoase.
Aici vezi pe un nălban¹
Avînd portul și organ
Unui doftor la consult,
Lătinește vorbind mult.
Vezi din școală un băiet
Cu cunună de poet.
Dama care-o lume-nșală
Vezi cu hobot² de vestală,
Jidovul din Podul Vechi
Îmbrăcat ca irou grec.
Ș-advocatul cel limbut
Gioac-aice rol de mut!
Prin acesta iarmaroc
Ai mei oaspeți își fac loc.
Filosoful prin desime
Trece, dar nu-l caută nime
A momiții nas mărit
Și străina ei figură
Asupră-i tot au țintit
Adunării căutătură.
Cu zîmbire fieșcare
I șoptea niscai cuvinte,
Dar momița cu-ngîmfare
Tăcînd, trece înaintea.
O asemenea tăcere

1 nălban - potcovar.

2 hobot - tulpan.

Și măreața ei vedere
Pe toți umple de mirare,
Încît sună întrebare
Cine masca acea să fie?
Și idei s-aud o mie.
Cu respect unii să-nchin,
Crezînd că-i un graf străin.
Unul zice: - "L-am aflat.
Îl arat-a sale odoare
A Ungarii magnat."
Altu-apoi: - "O, frățioare!
Din tăcerea sa nu vezi
Că-i un milord irlandez?"
Giură însă-a lui vecin
Că-i de Hina mandarin.
Fieșcine-au socotit
Că pe mască au gîcit.
Pre ea toți în giur urează
Și i să recomandează.
Iată, pentru randevu
I dă actrisa un bile du¹,
Poliță i dă bancherul,
Minunatul hap spițerul.
C-un cuvînt, pe cea momiță
Toți o cred d-aleasă viță.
I fac curte și-i să pleacă,
Ca protector să ș-o facă.
Iar pe omul învățat
Nici în samă l-au băgat.
El atunci, plin de minie,

1 corect: billet doux (fr.) - răvas de dragoste.

*Ast-a lumii nebunie
Ca să rebde nu mai poate.
A momii mască scoate
Ș-apoi zice astă vorbă:
- "Fără crier turmă oarbă!
Tot e bun care-i străin,
Vezi la cine te închin?
Sistema ți-i părtinire,
Interesul și-ngiosire.
Meritul cel învățat,
Cugetul cel mai curat,
Sentiment de omenire,
N-au la tine prețuire
Și mai bine-ți place o vită,
Ce-n minciuni îmbrobodită,
Neștiința și-nfoiere
Le ascunde prin tăcerel!"*

PĂSTORUL ȘI ȚINȚARUL

Păstorul liniștit

*Dormea la umbră vara pe cîni nădăjduit;
Iar șerpele din iarbă, cu limba-i pierzătoare,
Era acum aproape păstorul să omoare.*

Dar un țințar, de milă pătruns și îndemnat,

Pe somnoros în frunte

Așa l-au înghimpat,

Încît, sărind el iute,

De șerpe el s-au ferit,

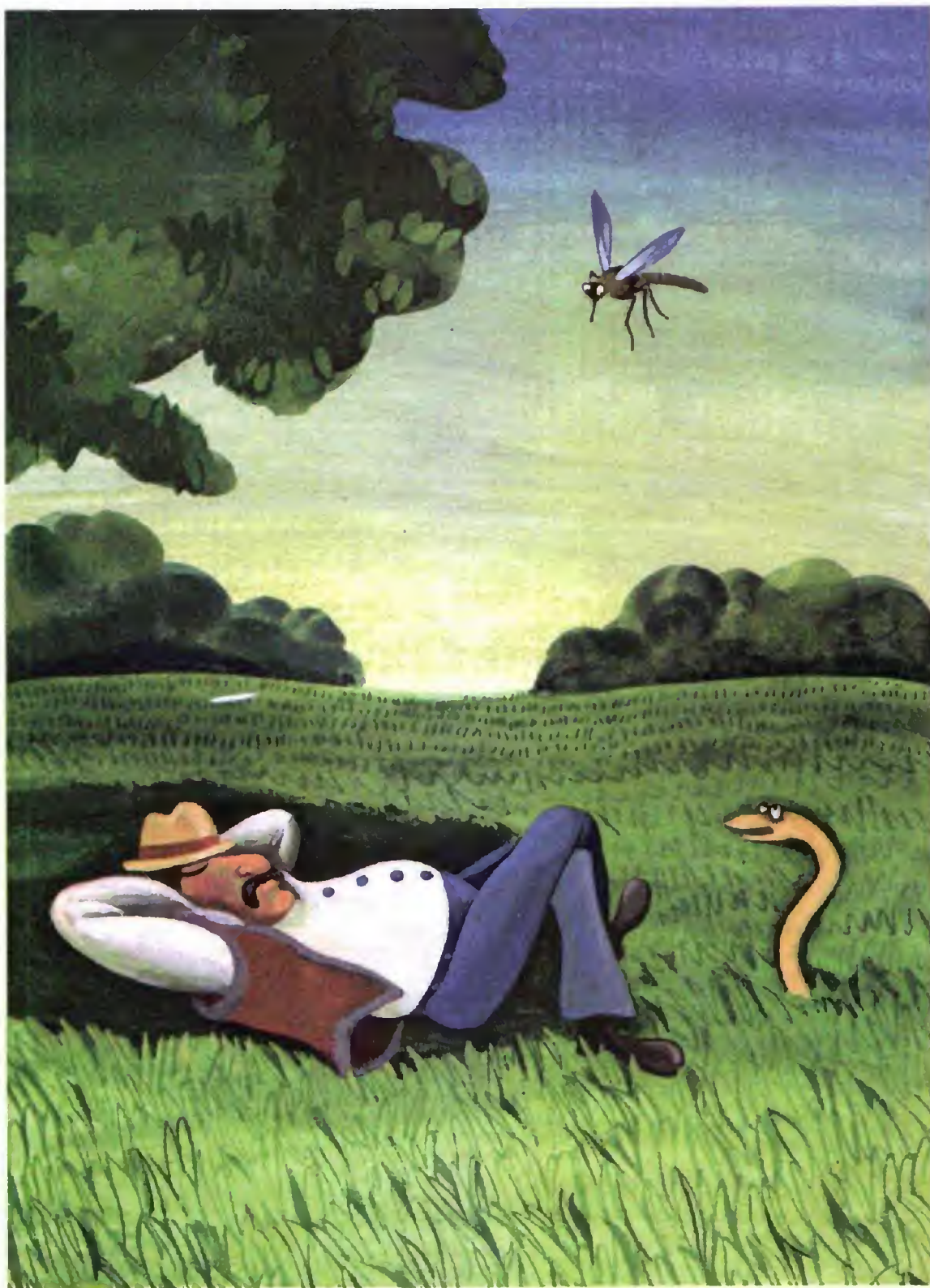
Însă, cu-ntăi mișcare, țințarul au turtit.

Un slab pe un puternic cînd vra ca să-l trezească

La adevăr de care el nu e bucuros,

Prin buna faptă poate să se primejduiască,

Ca un țințar milos.

MUSCA

*De la arat un plug
Venea încet spre casă
Și, la un bou pe jug,
O muscă se-așazăsă.
Iar ei, spre-ntîmpinare,
O altă muncă-n zbor
Îi face întrebare:
- "De unde, dragă sor'?"
- "Și mai întrebi de unde!
Ei musca îi răspunde
C-un aer suparat.
Au nu pricepi ce facem?
Nu vezi că noi ne-ntoarcem
Din cîmp, de la arat!"*

*Spre laudă deșartă
Mulți zic: noi am lucrat,
Cînd ei lucrează-n faptă,
Ca musca la arat.*

VĂRUL PRIMARE

*Subt lavițe-n camară
Toți șoaricii de frunte făcuse-odineoară
Sfat mare între ei,
La care hotărîse cu multă scumpătate,
Ca în a lor cetate
Să nu se-ngăduiască nici unul din acei
Ce nu vor avea coadă; pe un temei puternic,
Că șoricul nevrednic
Să-și cruțe coada sa,
La întîmplări mai grele
Cetate va lăsa
În prada mîții rele.
Se vede că ei coada o au semn de trufie,
Sau merit osebit;
Precum la noi fu barba cu titlu de cinstit
Oricum pricina fie,
A șoricilor act
Subt lavițe la tact
S-au pus în împlinire.
La următoarea însă obștească întrunire,
Un șoric fără coadă cu cei de frunte sta
Și pricini cerceta.
Alt șoricel cu laba vecinul își ghiontește
Șoptindu-i: - "Nu vezi, frate, ce rău ne se gătește!
Cum poate fi priimit
Un șoric prihănit
În astă precinstită de cozi lungi adunare?
Și tu, bătrîn ales,
Păzești tăcere mare".*

- *"Păzesc tăcere, dragă, căci el mi-i văr primare."*
- *"Destul, am înțeles."*

*Nici în vizunii, oare,
Hatirul lege n-are?*

BONDARUL MIZANTROP

- *"Merge iute, zău nu-i șagă,
Spre pieire, lumea-ntreagă.*

*Merge, merge, se tot duce,
Spre pieire au pornit,
Zi ce merge, rău ne-aduce
Rău, tot rău, fără sfârșit."
Astfel în mizantropie,
Un bondariu se căina,
Stînd pe-o creangă de scumpie¹
Ce la vînt să legăna.*

*Și zicea el: - "Zău, nu-i șagă,
Se tot schimbă lumea-ntreagă.*

*Cînd gîndesc la vremi trecute,
Cînd tot vesel eu umblam.
Cu albine mult plăcute
Pin văzduh mă legănam
Și-n petreceri amoroasă,
Într-un dulce bîziit,
Zi și noapte răcoroasă
Petreceam necontenit!*

*Dar, vai mie, zău nu-i șagă,
Se tot schimbă lumea-ntreagă.*

¹ scumpie = arbust cu flori verzi-galbui.

*Tot zburam din colo-ncoace,
Păream tare pintre-albini;
Vezi, pe-atunci, la dobitoace
Încă roza n-ave spini.
Dar acum s-au schimbat toate,
Eu de jale sînt pătruns.
Vremi mai răle nici se poate.
Vai, ce vreme am ajuns!*

*Merge iute, zău nu-i șagă,
Spre pieire lumea-ntreagă.*

*Vrun bondariu să mai vezi încă
Că-i iubit, că-i curtenit
Și degeaba că mănîncă,
Făr' să fi agonisit,
Vrun bondar să bîzîiască,
Niște suave, dulci, cîntări;
Și pe-albini să răsplătească
De-a lor muncă prin plăceri!
Merge iute, zău nu-i șagă,
Spre pieire lumea-ntreagă.*

*Vai, nu-i bine, zău nu-mi place.
Bondărimea s-o sfîrșit,
Peste dealuri nu-ș ce-aș face,
Să mă duc neconținut.
Spun c-acolo se găsește
Bondar mîndru cîntător,
Ce tot încă bîzîiește
Al său vers fermecător.*

*Merge iute, zău nu-i şagă,
Spre pieire lumea-ntreagă!"*

*- "Moş uncheş - zis-o albină -
Zău, greşăşti, de tot greşăşti!
De-amor viaţa încă-i plină.
Bătrîn eşti şi n-o simţeşti."
Dar el, în mizantropie,
Nencetat se căina,
El pe creanga de scumpie
Bîziind tot repeta:*

*- "Merge iute, zău nu-i şagă,
Spre pieire lumea-ntreagă."*

TURMA ȘI CÎNELE

*Am să vă spun de-o turmă și cele întîmplate
La stîină; dar întăi vreu să vă amintesc
Că binele și răul, prin lupte nencetate,
O lume cîrmuiesc.*

*Că element, om, fiară, ființi nenumărate,
Prin lupte să nutresc,*

*Că oaia și cu capra, deși sînt o făptură,
Nu sînt de o natură.*

*Oaia, precum o știți,
E blîndă-ascultătoare,*

*Iar capra-i șugubeață, și nu vă îndoiiți
Că-i și cam săritoare.*

*Deci la o turmă bună, unde era oi mii
Și capre două, trii,
S-au auzit odată
O ceartă prea ciudată,
Căci oile ziceau
Cam astfel între ele,
Zbierînd mereu:*

*- "Voi, caprilor, în turmă sînteți niște lichele;
De ce dar ne conduceți ș-adese ne purtați?
Prin curături, ogoare, voi faceți stricăciune,
Voi despoiați copacii, pe garduri vă-acățați,
Iar noi pățim rușine;
Și oare nu-i mai bine*

Să aveți voi turma voastră și singure să fiți?"

*- "Nu - zise lor dulăul - voi, oilor, nu știți
Că lupul totdeauna din turmă dejmuiește*

*Și turma fără capre mai greu o răsipește?
Iar unde-s frunte ele, eu încă am un dar:
Păzindu-vă din urmă, nu latru în zadar.”*

*Credința cînelui pe oaie o păzește;
Dar ce va face omul cu-a lui soțietate
Cînd ea va fi legată ca turma, din păcate?
Găsi-va cine credincios
Să o asigureze de lup primejdios?...
Căci o soțietate în veci nu e întreagă,
Cît de un gînd și cuget nu sînt cei ce-o
înceagă.*

FRUNZĂLE ȘI RĂDĂCINA

*Intr-o dzi de vară, lină, călduroasă,
Răspîndind în vale umbră răcoroasă,
Frunzele pe arbur vesel dănuiau
Și cu zefirașii astfel să șopteau:
- "Dulce e viața frunzelor, cînd ele,
De rouă lucinde, mîndre, tinerele,*

Lume înverzesc

Și o răcoresc.

*Călătoriul pacinic, obosit de cale,
Oricînd să arată în a noastră vale,*

Subt arbur el stă

Răpaos de-și dă.

*Mîndre fetișoare locul vin să prindă
Vrînd la umbra noastră hora să întindă;*

Și cel păstoraș

*Le cîntă de jale-n al său fluieraș.
Iar de primăvară, chiar privighitoare,
Cîntăreața văii, ce fermecătoare,
În desime noastră mult s-a răsfătat*

Și ne-a tot cîntat.

*Apoi cînd românul doina hăulește,
El pe frunză verde întăi o numește;
Însuși zefirașii, voi ne legănați*

Și ne dezmiertați.

- "Dar spre neuitare,

Nu să cade oare

*- Frunzelor le zisă un glas din pămînt -
Despre rădăcină vreun bun cuvînt?"*

- "Cine-i rădăcina? Și cum de cutează
Cu noi să se certe, cînd nici să-nsămnează?"
Frunzele pe arbur zise vîjiind,
De ciudă plesnind.
- "Rădăcina face arburul să crească,
Și peste tot anul frunză să renască,
Le răspunsă ea.
În alt chip ființă voi nici ați avea.
Să țineți dar minte
Acele cuvinte:
Viața vegetală,
Viața soțială,
Totului atîrnă
De la rădăcină."

CARELE CU OALE

*O tabără de care mergea la târg cu oale
A unui neguțător.*

*El însuși cu-ngrijire le conducea în cale,
Sperînd de Moși s-adune folos însemnător;
Dar trebuia să treacă o renumită vale,
La care căraușii-ndată ce-au sosit,*

Așa s-au sfătuit:

*Ca să pogoare valea, pe rînd, încet, cu minte;
Iar carul dupe urmă să facă înainte,
Căci boii ce-l purtau,
Deprinși fiind și maturi, mai vrednici s-arătau;
Și în adevăr, carul mergea încet, ca gîndul
Cel încercat de grije și frămîntat de ani.*

Dar o pereche de juncani

A căror venea rîndul,

Pe boii bine învățați

Îi criticau de moarte:

- "Uitați-vă, boi lăudați!

*Vedeți - ziceau - neghiobii, un car nu știu
să poarte,*

Ia uite la Boțolan!

Se tîrîie ca broasca... Ia vezi alde Prian

În jug cum tot se lasă;

Ar vrea din el să iasă.

O, Doamne! Și ce boi!

Cu ce renume mare!

Mai bine ar căra gunoi,

Sau ar șede la bragă, pe somn și pe mîncare...

Ia să ne vadă și pe noil..."
Cu-așa ocări, juncanii pornesc cu carul lor;
Dar greutatea îi apasă;
Ei se oprească vor,
Și-n dreapta se cam lasă;
Apoi, de la o culme, la stînga-n loc cîrmesc,
O culcă drept pe fugă, cît le lua piciorul.
Răstoarnă oalele... și în rîpă se opresc...
Încît neguțătorul,
Cu minile crucișe, la hîrburi se uita
Și foarte greu ofta.

Eu nu știu cum s-a întîmplat,
Țiu mult cu viitorul,
Căci de trecut m-am săturat
Și nu-i păstrez amoriul;
Dar vreau s-arăt la unii noi,
Cum ei în timpuri grele
La alții văd numai noroi
Și numa fapte rele;
Iar cînd s-apucă singuri ei
De trebi, ca oameni grei,
Răstoarnă carul drept de rîpă
Și tot încă mai țipă.

ZMEUL

Un zmeu cu-o coadă lungă și cu-o zbîrniitoare

De tot răsunătoare,

Văzîndu-se odată sub nuori ridicat,

La fluturul din vale, acestea au strigat:

- "Zburdalnică ființă!

Tu care toată ziua cu-atîta ușurință,

Tu-alungi tot dupe flori;

De ce nu cutezi oare să te ridici ca mine,

Să răspîndești în aer miroase și fiori?

Mi-e milă, zău, de tine,

Căci în întinsul spațiu abia te mai zăresc."

- "O, nu-ți mai fie milă, lui fluturul îi zice.

Eu soartă-ți n-o doresc.

Tu zbori legat,

Eu liber mă desfățez aice

De flori înconjurat.

A ta zbîrniitură e șarlatanerie;

Chiar starea ta atîrnă de vînt și de copii;

În fine, tu ești jucărie,

Iar eu sunt dintre vii."

Așa și între oameni sunt șarlatani, sunt zmei,

Ce zbîrniiesc, se naltă cît vîntul lor le bate;

Iar cum a lui suflare ori stă, ori se abate,

Ca vîntul cad și ei.

NEGUȚĂTORUL

- *Ia vin-încoace, măi nepoate!*
Dar ce te-ai cufundat acolo-n socotele;
Vino de vezi aice un negustor cît poate
La cazuri, știi, mai grele.
Cunoști tu cea bucată d-aba, de molii roasă,
Și putredă și groasă,
Ei bine, Dumnezeu
Trămise-un nătărău
Și iată bănișorii că-mi sunt acuma-n palmă,
Pe-un lucru fără” de seamă.”
- *“Așa poate să fie, răspunse cel chemat.*
Dar, unchiule, ești înșelat,
Că tu monedă falsă pe marfă ai luat.”

Așa diplomația înșală și se-nșală,
Așa mai mulți din oameni, mic de la mare fură;
Cu osebire numai, că unii nu au gură
Să dea pe alții la ivală.

COCOSTÎRCUL ȘI VULPEA

*Pe un cocostîrc călător
Vulpea la masă îl chema,
Dar în loc de ospăț cu spor
Pe discu lat află o zeamă,
Limpede și chiar latură,
Fără de duminicătură.
Paserea cu lungul plisc,
Vrînd să mince, toacă-n disc,
Osteneste sărmănica
Și nu-nghite mai nimica.
Vulpea însă, unde-atinge
Soarbe tot, și-n urmă linge.
Cocostîrcul suparat
Ăst ospăț nu l-a uitat.
Și-a înturna vrînd neplăcuta
Dauna, care-a pățit,
La masă pe prefăcuta
Acea vulpe o-a poftit.
Vulpea vine la amiază
Și la masă se așază
Unde-un miros priincios
Menea vulpei prînz gustos.
Dar bucate
Delicate
Vede-nchise-ntr-un vâsuț
Cu grumaz lung și-ngustuț.
În el pliscul bine încape,
Bucatele să le pape,*

*Dar cascatul vulpei bot
Sta de prînz departe-un cot;
Deci cu foame și rușine
Vicleana vulpe rămîne.*

*Cel ce vre pe un altu să înșăle
Ades suferă mai răle.*

MUȘTELE ȘI ALBINA

*Două muște sprintenele
În țări străine porneau,
Și pe albină cu ele
Cam astfelu o îmbiau:
- Hai să mergem, surioară!
Papagalii toți ne-au spus
Că pe-acolo-i numai vară:
Soarele n-are apus.
Libertatea predomineste
În tot ce-i viețuitori
Și dreptatea nu scutește
Nici de muști-ucigători.
Iar aice... oh! ce soartă!
Să trăiești în țara ta,
Aci vie, aci moartă,
Fără a te desfăta.
Păiajinii pe la țară
În mreją ne potopesc;
Iar prin târguri, peste vară,
Ca pe dușmani ne gonesc.
Apărători, rea hîrtie,
Toate s-au descoperit;
Vii se guști din farfurie
Și pe loc te-ai otrăvit.
La mezelicuri capace
S-au răspîndit de ajuns;
Apoi răul ce ne face
Paharul cu miere uns!..."*

- "Cale bună, muști, de-aice!
Le zise albina lor.
Eu rămîn, căci sunt ferice
Și în țară-mi voi să mor.
Pămăntenii, mic și mare,
Ai mei faguri toți iubesc;
Și pentru-a mea bunăstare,
Vara, iarna, îngrijesc.
Iar voi, oriunde vă-ți duce,
Dacă și-n acele țări
Vreun bine nu-ți aduce,
Nu veți afla desfătări."

Acel ce pentru-a lui țară
În faptă face folos,
Orice rău îl împresoară,
Nu o lasă bucuros;
Iar acel ce nu lucrează
La edificiul comun
Singur se espatriază,
Căci nimic nu face bun.

